

ΟΜΙΛΙΑ
ΓΙΩΡΓΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ
ΣΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΑΝ
ΤΟ ΙΣΤΑΜΕ
ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΣΤΟ
ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ
ΓΙΑ ΤΑ 40 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΗ ΤΟΥ '68

Θα ήθελα να ζητήσω καταρχήν συγνώμη από τους ομιλητές, που δεν μπόρεσα να παρακολουθήσω όλη την εκδήλωση. Παρότι οι γιατροί μου λένε ότι δεν θα έπρεπε να είμαι εδώ, μπροστά σε αυτό το μικρόφωνο, όρθιος για πολύ ώρα, ήθελα να έρθω, να είμαι κοντά σας, αλλά δεν μπορούσα να παραστώ για τόσο χρόνο, λόγω του ότι πρέπει να είμαι προσεκτικός ακόμα.

Ελπίζω σε λίγες βδομάδες να είμαι περισσότερο μάχιμος, είμαι μάχιμος, αλλά να είμαι ακόμα πιο μάχιμος γι' αυτά που έχουμε μπροστά μας.

Θέλω να ευχαριστήσω τον Νίκο Κοτζιά, το ΙΣΤΑΜΕ για τη διοργάνωση αυτής της συνάντησης της, συζήτησης, αυτής της πολύ ωραίας κουβέντας που έγινε αυτές τις τρεις μέρες, που φέρνει και πάλι την πολιτική στο προσκήνιο.

Είναι κάτι το οποίο απαιτεί ο τόπος, απαιτεί ο χρόνος, απαιτεί το προοδευτικό κίνημα όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά παντού.

Διότι ακριβώς η προσπάθεια απολιτικοποίησης, η προσπάθεια δημιουργίας απελπισίας και θα έλεγα ιδιώτευσης των πολιτών ανά τον κόσμο, είναι το βασικό εργαλείο που χρησιμοποιεί σήμερα η συντήρηση.

Ο νεοφιλελευθερισμός, η συντήρηση, όπως θέλετε να την πούμε.

Είναι χαρά μου που έγινε αυτή η συνάντηση και χαίρομαι που και οι προτάσεις, οι

συζητήσεις, ήταν και γόνιμες και ελπιδοφόρες. Άκουσα ότι και ο Νίκος Κωνσταντόπουλος έκανε ενδιαφέρουσες προτάσεις.

Γιατί το ΙΣΤΑΜΕ να μην συνεχίσει και να ανοίξουμε, εφόσον έγινε και ένα πρώτο βήμα, ένα πραγματικό βήμα στο χώρο, βεβαίως εσείς το κάνατε, ευρύτερα, αλλά εγώ θα έλεγα τον χώρο των προοδευτικών δυνάμεων ευρύτερα, για να κάνουμε πράξη αυτή την ανάγκη της συνεννόησης, της συζήτησης και, γιατί όχι, της συνεργασίας είτε στα κοινωνικά κινήματα, είτε στην Αυτοδιοίκηση, είτε στο Κοινοβούλιο, είτε - γιατί όχι- και στην κυβέρνηση μεθαύριο, όταν θα είμαστε πράγματι κυβέρνηση οι προοδευτικές δυνάμεις του τόπου.

Βεβαίως, θέλω να τονίσω ότι αυτή την πρόταση την έχουμε κάνει, την έχω κάνει και εγώ προσωπικά, όχι προχθές, όχι μόνο με τη σημερινή νέα ηγεσία του Συνασπισμού, αλλά και στο προηγούμενο συνέδριο, όταν επελέγη ο κ. Αλαβάνος, είχα πάει, είχα κάνει την πρόταση αυτή.

Θέλω να τονίσω, ότι, εμείς θα συνεχίσουμε να κάνουμε αυτή την πρόταση για την ευρύτερη συνάντηση των προοδευτικών δυνάμεων. Δεν έχουμε την πολυτέλεια μέσα σε έναν κόσμο που αλλάζει να μην συμβάλουμε όλοι σε ένα νέο όραμα για τη χώρα μας. Αλλά απ? την άλλη μεριά δεν έχουμε και την πολυτέλεια να περιμένουμε.

Δεν έχει την πολυτέλεια ο Ελληνικός λαός να περιμένει. Εμείς θα προχωρήσουμε μπροστά, έτσι κι αλλιώς, για να αλλάξουμε τη χώρα. Είτε όλοι το θέλουν, είτε όχι, ο Ελληνικός λαός το θέλει.

Αν το θέλουν και οι πολιτικές ηγεσίες όλων των προοδευτικών κομμάτων, ο Ελληνικός λαός θα το επιβάλει στις επόμενες εκλογές. Μακάρι όμως να υπάρξουν χώροι συνεργασίας.

Θέλω, να ευχαριστήσω και την ευρωομάδα. Μια ευρωομάδα για την οποία ασκήθηκε έντονη κριτική ότι επέλεξε νέους ανθρώπους το 2004.

Σήμερα έχει τα εύσημά της η ευρωομάδα αυτή, όχι από εμένα, όχι από τον ελληνικό Τύπο, αλλά από πάρα πολλούς συντρόφους, αλλά και αναλυτές στην Ευρωπαϊκή

Ένωση, μια ευρωομάδα που παλεύει για μια Ευρώπη διαφορετική, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κοινωνικής Ευρώπης, της περιβαλλοντικής Ευρώπης.

Μια ευρωομάδα που έχει δείξει ότι παλεύει και επιτυχώς για τα εθνικά μας ζητήματα, όπως πρόσφατα για το Σκοπιανό.

Θέλω να τους ευχαριστήσω και προσωπικά, αλλά να τους ευχαριστήσω και για τη συμπαράστασή τους σε αυτή τη σημερινή εκδήλωση.

Μπράβο στην ευρωομάδα μας.

Μια ευρωομάδα, βεβαίως, που έχει παράξει και νέα στελέχη που βρίσκονται και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Φίλες και φίλοι, σύντροφοι, συναγωνιστές, τίποτα δεν είναι αιώνιο και δεδομένο στη ζωή. Αυτό σημαίνει όμως, ότι ο άνθρωπος μπορεί να επέμβει στις κοινωνικές διαδικασίες, να τις αλλάξει, να τις σφραγίσει.

Όχι αυθαίρετα, αλλά βέβαια μέσα στα πλαίσια πάντα της ιστορίας.

Αυτό είναι το πρώτο μεγάλο δίδαγμα, πιστεύω, του Μάη του /68. Αυτό είναι το δίδαγμα που αξίζει σήμερα να κρατήσουμε από την εποχή του Μάη.

Οι νέοι της εποχής, είτε στο Παρίσι, στο Λονδίνο, Νέα Υόρκη, Σαν Φραντσίσκο, στη Ρώμη, αλλά και στη Λατινική Αμερική, στις χώρες με αυταρχικά καθεστώτα, όπως στην Ελλάδα, απαιτούσαν ένα διαφορετικό μέλλον.

Το Μάη του /68, εγώ ήμουν δεκάξι χρονών. Η δική μου οικογένεια, ο πατέρας μου, η μητέρα μου, τα αδέρφια μου, ζούσαν τον πρώτο χρόνο της εξορίας τους στο Παρίσι.

Από κοντά, λοιπόν, έζησε ο Ανδρέας τον Μάη του /68. Εγώ ζούσα στο Σικάγο με τους παππούδες μου κι έζησα τις μεγάλες διαδηλώσεις του /68, τις διαδηλώσεις του Συνεδρίου του Δημοκρατικού Κόμματος στο Σικάγο, που εκτυλίχθηκαν σε αιματηρές συγκρούσεις γύρω από τον πόλεμο του Βιετνάμ.

Παρότι, ήταν μακριά το ένα γεγονός από το άλλο -η γενιά μου ζούσε είτε στο Παρίσι, είτε στο Σαντιάγο της Χιλής, είτε στο Οχάιο της Αμερικής, όπου πυροβολήθηκαν, θυμάμαι, τέσσερα νέα παιδιά, φοιτητές και σκοτώθηκαν από την Αστυνομία της Αμερικής- αισθανόμασταν όλοι αλληλεγγύη με τους αγώνες των νέων παντού και συγκινούμαι γιατί ήταν στιγμές συγκινητικές εκείνες τις οποίες ζούσαμε.

Θυμάμαι σε μια μεγάλη διαδήλωση στη Νέα Υόρκη, ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ, που βρεθήκαμε τυχαία εμείς οι Έλληνες του ΠΑΚ, δίπλα μας οι Ιρλανδοί και παραδίπλα Βιετναμέζοι.

Και σε λίγο είχαμε ένα σύνθημα: IRA, NLF, ΠΑΚ. IRA της Ιρλανδίας, NLF το εθνικό μέτωπο του Βιετνάμ και το ΠΑΚ, Πανελλήνιο Απελευθερωτικό Κίνημα.

Και λέγαμε «IRA, NLF, PAK, venceremos» και το venceremos βεβαίως ήταν το λατινικό σύνθημα της νίκης των κινημάτων της Λατινικής Αμερικής που αγωνιζόταν ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τη δικτατορία.

Αυτό έδειξε την αλληλεγγύη όλων των κινημάτων της εποχής εκείνης που υπήρχαν στη νεολαία κι όχι μόνο στη νεολαία. Μας ενέπνεαν οι εργαζόμενοι στο Παρίσι. Θόδωρε (αναφέρεται στον Θ. Πάγκαλο), και θυμάσαι καλύτερα, αλλά νομίζω ότι ήταν ένα εργοστάσιο ρολογιών, στο οποίο οι εργαζόμενοι μιλούσαν για αυτοδιαχείριση.

Ξέραμε ότι μπορούσαμε. Ξέραμε ότι μπορούσαμε να απελευθερώσουμε τις χώρες μας, από τον αυταρχισμό, από την κατοχή, από τις δικτατορίες, από τον ιμπεριαλισμό. Ξέραμε ότι οι εργαζόμενοι μπορούσαν να είναι αφέντες, όχι στη θέση των αφεντικών, αλλά κυρίαρχοι της τύχης τους σε μια νέα σχέση παραγωγής, συλλογική, ισότιμη, δημοκρατική, συμμετοχική, αυτοδιαχειριστική.

Αμφισβητώντας στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες το μοντέλο του Φορντ, δηλαδή το μοντέλο των μεγάλων επιχειρήσεων, των αυτοκινητοβιομηχανιών, που ήταν ένα μοντέλο παραγωγής, αλλά και παραγωγής πολιτικής κουλτούρας.

Αμφισβητούσαμε πολύ βαθύτερες, πατερναλιστικές και αυταρχικές αντιλήψεις.

Τη δέσμευση, την καταπίεση του πολίτη από ένα σύστημα που του προδιέγραφε τον ρόλο του, το τι καταναλώνει, το πώς θα διαμορφώσει τις σχέσεις του με τους συνανθρώπους του, με την οικογένειά του, το πώς θα συμπεριφερθεί απέναντι στην εξουσία, το πώς θα γίνει κι αυτός ένα καλούπι τετράγωνο, για να βολεύεται το σύστημα και να υπηρετεί ο πολίτης αυτό το σύστημα, την παραγωγή και την πολιτική.

Έτσι, οι νέοι της εποχής εκείνης, όλοι εμείς αυτής της γενιάς, δεν αμφισβητούσαμε μόνο τους εξουσιαστές, αμφισβητούσαμε πολύ περισσότερο τις ίδιες τις δομές της εξουσίας. Όπως έλεγε χθες και ο Πολ Ράσμουςεν, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος και πρώην Πρωθυπουργός της Δανίας, από εδώ, από το μικρόφωνο της διπλανής αίθουσας: «Τους εκπροσώπους της εξουσίας πολλές φορές τους αντιμετωπίζαμε με φθόνο, αλλά όλο και περισσότερο, καθώς πέραγε ο χρόνος και πολιτικοποιούσαμε το κίνημά μας, τους αντιμετωπίζαμε με χιούμορ ή και με οίκτο, διότι αυτοί οι ίδιοι ήταν τα θύματα ενός συστήματος που έκλεβε την ανθρωπιά τους. Μάλιστα, αν το πρώτο δίδαγμα από την εποχή εκείνη ήταν ότι μπορούμε, μπορούμε διαφορετικά, μπορούμε να διαλέξουμε την τύχη μας, να αλλάξουμε τον κόσμο, το δεύτερο δίδαγμα ήταν η απέραντη εμπιστοσύνη στον πολίτη, στο λαό, στον άνθρωπο, στις δυνατότητές του».

Βεβαίως, στις δυνατότητές του να κάνει το καλό υπό συγκεκριμένες συνθήκες και βεβαίως ο στόχος μας ήταν να φέρουμε αυτές τις συνθήκες, ώστε να αναδείξει όλη αυτή τη δημιουργικότητα, όλη αυτή την καλή διάθεση, τη δυνατότητα, την ανθρωπιά που κρύβεται μέσα μας. Αν θέλετε, αυτή ήταν μια σχεδόν νέα πνευματική διάσταση στο Κίνημα εκείνης της εποχής.

Δεν ήταν μια απλή σύγκρουση, δεν ήταν ένα μίσος, δεν ήταν μια πόλωση. Ήταν ένας άλλος δρόμος που ψάχναμε, αλλά και που δημιουργούσαμε.

Και δεν ήταν μόνο θεωρία. Η γενιά μας τότε έλεγε «Γίνε εσύ η Αλλαγή», το ίδιο ακριβώς σήμερα. Γι' αυτό, αυτά που λέω, τα λέω ακριβώς ως διδάγματα και θα σας

πω και πώς επηρέασε, εμμέσως πλην σαφώς, και το Κίνημά μας όλη αυτή η εποχή. Ήταν μια φράση του Γκάντι που ενέπνευσε τη νεολαία της εποχής εκείνης. Με τον τρόπο αυτό, η νεολαία της εποχής δημιουργούσε ένα νέο πολιτικό χώρο, δεν εννοώ κόμμα, αλλά ευρύτερα έναν πολιτικό χώρο, δηλαδή, μια δημοκρατική Αγορά, ένα νέο δημόσιο χώρο, που φιλοξενούσε κάθε νέα προοδευτική ιδέα, από κάθε μεριά της γης, από κάθε κίνημα και πρωτοβουλία, αρκεί να σεβόσουν την άλλη άποψη.

Η γενιά μας ήταν μια γενιά συζήτησης, αξιολόγησης, αντιπαράθεσης για το πώς θα γίνει η αλλαγή, πώς θα γίνει η επανάσταση, η ανατροπή, πώς θα είναι η νέα κοινωνία, ποιοι θεωρητικοί μάς εκφράζουν, ποιοι μας εμπνέουν, αν θα γίνει με βία ή με απόλυτα ειρηνικούς και μη βίαιους τρόπους, αν θα ξεκινήσει από τις αναπτυγμένες χώρες ή θα ξεκινήσει από την περιφέρεια, τη Λατινική Αμερική, την Ασία, την Αφρική ή την περιφέρεια της Ευρώπης, που ήταν η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ισπανία, που είχαν δικτατορίες.

Όπως είπα, πέρα από την παρουσία του λόγου, υπήρχε και η πράξη, η διαδήλωση, το ταξίδι στην Κούβα. Εγώ δεν πήγα, ερχόμουν στην Ευρώπη για να δουλέψω τότε τα καλοκαίρια με το ΠΑΚ, αλλά πήγαν πάρα πολλοί συμφοιτητές μου για να κόψουν ζαχαροκάλαμο στην Κούβα, για να στηριχθεί η επανάσταση.

Το μποϊκοτάζ σε προϊόντα που ρυπαίνουν το περιβάλλον, η δημιουργία Κομούνας, δηλαδή μιας συλλογικής μορφής ζωής έξω από τα πρότυπα της καταναλωτικής κοινωνίας, ήταν τα μαλλιά, τα μούσια, η άλλη μουσική, ακόμη και τα τζιν, ως δείγμα μιας αντικαταναλωτικής, αλλά και αντιστρατιωτικής κοινωνίας, που ήταν το κυρίαρχο πρότυπο μετά τη δεκαετία του '50, που είχε επηρεαστεί τόσο από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά και από τον Ψυχρό Πόλεμο.

Θυμάμαι, μάλιστα ότι δεν ήταν ακριβώς μόδα, ήταν ίσως κατά ένα μέρος μόδα, αλλά τα τέσσερα χρόνια του Πανεπιστημίου φορούσα ένα τζιν, που το έβγαζα μόνο για να το πλύνω. Βεβαίως υπήρχε, πολύ σωστά θυμήθηκε και ο Νίκος Κοντζιάς αυτή τη διαδήλωση, δεν ήμουν μόνος, ήμασταν όλο το Πανεπιστήμιο, τότε δεν ήταν πολύ μεγάλο, ήταν κάπου χίλια τόσα άτομα, και πήγαμε στο αεροδρόμιο, ο Νίξον τότε είχε πει ότι τελείωσε ο πόλεμος και μετά μάθαμε ότι βομβάρδιζαν την Καμπότζη και το

Λάος και ξεσηκωθήκαμε.

Πήγαμε, ήταν τα B52 εκεί και ξαπλώσαμε στον αεροδιάδρομο, ήταν μια μικρή βέβαια πόλη, μας πιάσανε, μας πήραν όλους να μας πάνε φυλακή, αλλά η φυλακή χωρούσε τρεις κι εμείς ήμασταν χίλιοι δεκατρείς, οπότε δεν γινόταν.

Και βέβαια, από εκείνη την εποχή βγήκαν πολλά, μάλλον πιο επιφανειακά, όπως είναι το Μιούζικαλ το «Hair», που αποθανάτισε κάποιες από εκείνες τις εικόνες. Βέβαια τότε δεν υπήρχε ενιαίο κίνημα. Ήταν μια αγορά -με την αρχαιοελληνική έννοια - δημοκρατίας, όπου όλοι είχαμε δικαίωμα να ανεβούμε σε μια πέτρα στην Πνύκα, για να παρουσιάσουμε τη σκέψη μας, το ποίημά μας, το τραγούδι μας, το θεατρικό μας έργο.

Η Αμερική μετακινούνταν από την παραγωγή αγαθών σε εκείνη των υπηρεσιών. Ανατέλλει η κοινωνία της γνώσης, τα πανεπιστήμια μαζικοποιούνται. Οι ευρωπαϊκές γενιές, που έδρασαν στο Β? Παγκόσμιο Πόλεμο, βγαίνουν στη σύνταξη. Η επανάσταση στην Κούβα, ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας στην Ινδοκίνα συγκλονίζουν εκατομμύρια ανθρώπων και, η κοινωνία που φαινόταν στάσιμη, συντηρητική, ξαφνικά ανοίγει στα δύο.

Και από μέσα της προβάλλει η νέα γενιά, γεμάτη προσδοκίες, αναζητήσεις, αμφισβήτηση, ανυπακοή. Τίποτα δεν ήταν πια όπως χθες. Τίποτα δεν θα ξαναγινόταν ίδιο. Οδεύει η κοινωνία σε νέες εξελίξεις. Η εποχή της διεθνοποίησης βαίνει προς το τέλος της και προβάλλει η εποχή της παγκοσμιοποίησης, δηλαδή, αισθανόμαστε πια, εμείς, η γενιά μας, αρχίζουμε και αισθανόμαστε ότι είμαστε μέρος μιας παγκόσμιας κοινότητας και ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα δύο συστήματα, τη Δύση και, εκείνο που ονομάστηκε «υπαρκτός σοσιαλισμός», μπαίνει σε νέα φάση.

Τα κινήματα στη Δύση και την Ανατολή παντρεύονται, όσο μπορούσαν, διότι ήταν πολύ δύσκολη η επαφή. Η Ανατολή αντιστέκεται στα υπολείμματα του σταλινισμού και στην οικονομική ακινησία. Η Άνοιξη της Πράγας του '68 αναζητά τον σοσιαλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο.

Στην Κίνα, οι νέες γενιές κηρύσσουν τον πόλεμο στη γραφειοκρατία. Πόλεμος, που υποτάχθηκε βεβαίως στις προσωπικές στρατηγικές του Μάο Τσε Τουνγκ και οδήγησε σε ένα στρεβλό καπιταλισμό σήμερα. Στη Λατινική Αμερική, εμφανίζονται κινήματα ακόμα και της θεολογικής απελευθέρωσης, παπάδες που γίνονται αντάρτες, που έδειξε στην αριστερά την ανάγκη να συμπορεύεται με εκείνους από τους θρησκευόμενους που πιστεύουν στην αλληλεγγύη, στο κοινωνικό έργο της παρηγοριάς, που αποστρέφονται την κοσμική εξουσία, που καταπολεμούν την ποδηγέτηση της εκκλησίας για προσωπικές εξουσιαστικές στρατηγικές.

Από τους προοδευτικούς καθολικούς, μέχρι τους πιστούς του Δαλάι Λάμα, βουδιστές και άλλους, κάθε άποψη είχε τη θέση της για ένα νέο κόσμο που θέλαμε. Η βαθιά όμως ανιεξουσιαστική, βαθιά δημοκρατική, βαθιά ανθρώπινη προσέγγιση απωθούσε τα παραδοσιακά σχήματα πολιτικής και της Δύσης και της Ανατολής. Τα παραδοσιακά κόμματα δύσκολα μπορούσαν να αφομοιώσουν τις εξελίξεις.

Λόγω προσωπικής εμπειρίας, ερχόμενος από την Ελλάδα, εξόριστος, πολιτικοποιημένος, θυμάμαι πολλές παρατάξεις και κόμματα στην Αμερική με πλησίαζαν για να γραφτώ μέλος. Είχα ένα πολύ καλό φίλο κομμουνιστή. Το λέω για να δείξω τη δυσκολία εκείνης της εποχής, τα πιο παραδοσιακά κόμματα να αντιληφθούν τις εξελίξεις.

Μου ζητούσε επίμονα να γραφτώ ή τουλάχιστον να πάω σε μια συνέλευσή τους που γινόταν, αν θυμάμαι καλά, κάθε Τετάρτη. Τελικά αποφάσισα, χωρίς να τον ειδοποιήσω, να πεταχτώ να δω ένα βράδυ τη συνέλευσή τους. Μπήκα μέσα και βλέπω ένα μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος να ανακρίνει ένα άλλο μέλος μπροστά στη συνέλευση, διότι το άλλο μέλος είχε κάποιο συγγενή αστυνομικό.

Το είδα αυτό και λέω, ήμουν στην Ελλάδα των ανακρίσεων, δεν μπορώ να πάω σε ένα κόμμα που έχει τέτοιες μεθόδους. Και ακριβώς αυτή ήταν όχι η δική μου αντίληψη, αλλά ήταν η αντίληψη της νέας γενιάς, που ήθελε κόμματα πολύ πιο ανοιχτά, πολύ πιο δημοκρατικά, αντιαυταρχικά, συμμετοχικά, πολύ διαφορετικά.

Και βεβαίως, δεν είναι τυχαίο ότι και μέσα από το Κομμουνιστικό Κόμμα βγήκαν όλες

αυτές οι ανανεωτικές κινήσεις και ιδιαίτερα στην Ευρώπη, γιατί βεβαίως το Κομμουνιστικό Κόμμα της Αμερικής ήταν μικρό και θα έλεγα, πράγματι, διάτρητο από τη CIA. Άρα, είχαν δίκιο οι τότε σύντροφοι να φοβούνται.

Έψαχνα και εγώ βεβαίως και, θυμάμαι, με είχε επηρεάσει πολύ ένας λατινόφωνος Καθηγητής, ο οποίος με μύησε στον ισπανικό εμφύλιο και ιδιαίτερα στους αναρχικούς του ισπανικού εμφυλίου, και εμπνεύστηκα ιδιαίτερα από τους συνεταιρισμούς που λειτούργησαν, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τις δανειστικές βιβλιοθήκες και από αυτή την εμπιστοσύνη που είχαν μεταξύ τους, που ο ένας εμπιστευόταν τον άλλον για να φτιάξουν μια διαφορετική κοινωνία.

Ξέρουμε βεβαίως πώς τέλειωσε αυτός ο εμφύλιος. Ο Μάης του '68 είναι ο Μάης των νέων κοινωνικών δυνάμεων, της μαζικοποίησης των Πανεπιστημίων και της τόλμης. Είναι ο Μάης των εργοστασιακών συμβουλίων στην Ιταλία, της συνεργασίας των διανοομένων με τα συνδικάτα στο Παρίσι, της ελπίδας των νέων μισθωτών, των μεσαίων στρωμάτων και μικροαστών της πόλης, των αγροτών που ανησυχούν για την πορεία στην Ευρώπη.

Στην Αθήνα, όπως είπε και ο Νίκος Κοντιάς, ένα εκατ. Ελλήνων κηδεύουν το Γέρο της Δημοκρατίας. Μέσα στο σκοτάδι της χούντας, η ιστορία έγραψε και κατέγραψε αμετάκλητα ποιος ήταν ικανός να εκφράσει το λαό και ποιος ήταν ενταγμένος να οργανώνει σκοτεινές παραστάσεις.

Ίσως με το θάνατό του δικαιώθηκε ο Γέρος της Δημοκρατίας, ο Γεώργιος Παπανδρέου, που ποτέ δεν έφτασε στις κάλπες τον Μάη του '67, διότι ήρθε η χούντα τον Απρίλιο του '67.

Νέα κινήματα κάνουν την εμφάνισή τους. Παλαιότερα κερδίζουν ορμή. Φεμινισμός, το κίνημα της οικολογίας, η μάχη για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για την ισότητα των φύλων και των φυλών, εκδηλώνονται μαζικά, καταλαμβάνουν το πεδίο της πολιτικής. Η κοινωνία βράζει και έχει ελπίδες. Πιστεύει σε ένα καλύτερο μέλλον. Έχει την ουτοπία του ονείρου και η κοινωνία των πολιτών παντρεύεται με την πολιτική.

Αυτά τα κινήματα, είτε γεννήθηκαν τότε, είτε αναστήθηκαν τότε. Στο δικό μου Πανεπιστήμιο, θυμάμαι και εγώ ως νέος, όλα τα κινήματα, φεμινιστές, οικολόγοι, ομοφυλόφιλοι, μαύροι, λατίνοι, για την ισότητα. Και το '68 είναι η χρονιά που έπεισε ότι αξίζει τον κόπο. Ότι η πολιτική είναι ένας άξιος δρόμος για κάθε νέο με ταλέντο, με ανησυχίες, με αναζητήσεις, για κάθε πολίτη.

Η πολιτική ήταν ελπίδα, ήταν δημιουργία, ήταν πνευματική άσκηση, ήταν ανακάλυψη νέας γνώσης, αλλά και νέων συντρόφων. Ήταν φιλίες, έρωτες, όνειρα.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου, δεν θέλω ποτέ να πω ότι εγώ επηρέασα τη σκέψη του πατέρα μου, αλλά είναι σίγουρο ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου επηρεάστηκε από τη γενιά μου. Θυμάμαι τα βιβλία και αυτά που είχε ο Ανδρέας στο Πανεπιστήμιο, που δίδασκε τη νέα γενιά, αλλά και τα δικά μου, τον Μαρκούζε, τον Αντόρνο, τον Γκούντερ Φράνκ, τον Σουίτσι κλπ, πολύ σπουδαίους συγγραφείς, που γνώριζε και προσωπικά. Ρουφούσε τα βιβλία αυτά και βεβαίως με τα ταξίδια που έκανε ανά τον κόσμο, για να παλέψει ενάντια στη χούντα, με τους ηγέτες που μιλούσε, με τα κινήματα που μιλούσε σε όλη την Ευρώπη και την Αμερική, μπορούσε και συνέθετε τη δική του άποψη, το όραμά του για το μέλλον της Ελλάδας.

Δεν είναι τυχαίο ότι το Πανελλήνιο Απελευθερωτικό Κίνημα και, αργότερα το ΠΑΣΟΚ, βάζουν θέματα όπως της συμμετοχικής δημοκρατίας. Ένα διαφορετικό κόμμα, που δεν είναι αυτό το αυταρχικό ή το σταλινικό κόμμα ή το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, που επίσης είχε τον πολίτη μακριά, ουσιαστικά, από την πολιτική δράση.

Δεν είναι τυχαίο ότι έβαζε, όχι μόνο την κοινωνική πολιτική, αλλά και τη δημοκρατική λαϊκή κυριαρχία, ως βάση των όποιων αλλαγών. Δεν είναι τυχαίο ότι δεν θεοποιούσε ούτε την αγορά, ούτε το κράτος. Αλλά έλεγε ότι και τα δύο πρέπει να υπηρετήσουν τον πολίτη, τον άνθρωπο.

Γι' αυτό, δεν είναι τυχαίο ότι, και στην παιδεία, παρότι σήμερα, μιλώντας για το άρθρο 16, έχουμε νομίζω μια στρεβλή αντιμετώπιση πολλές φορές από την πλευρά των παραδοσιακών αριστερών δυνάμεων, ο Ανδρέας Παπανδρέου τότε είχε πει ότι

δεν πρέπει να είναι του κράτους η παιδεία, πρέπει να είναι της κοινωνίας.

Όχι των ιδιωτών, της κοινωνίας. Και έλεγε, γιατί να μην είναι συνεταιρισμοί, γιατί να μην είναι η ΓΣΕΕ, γιατί να μην είναι η Αυτοδιοίκηση, που να έχουν λόγο, ρόλο ή ακόμα και να μπορούν να ιδρύσουν Ιδρύματα, Πανεπιστήμια, Σχολές.

Για να είναι η γνώση, που είναι εξουσία, να είναι η γνώση της κοινωνίας, των πολιτών, δημοκρατικά ελεγχόμενη. Ούτε των υπαλλήλων ενός κράτους συγκεντρωτικού, ούτε των ιδιωτών, που σήμερα δυστυχώς έχουμε και τα δύο.

Ήταν το ΠΑΚ, όπως και το ΠΑΣΟΚ, ένα κόμμα χωρίς δογματισμούς, όπως και είμαστε. Γιατί τότε ζητούμενο ήταν το σπάσιμο όλων αυτών των δογματισμών, των απόλυτων αληθειών. Πηγαίναμε περισσότερο στις αξίες. Αλλά από όλα αυτά, νομίζω, από όλο αυτό το κίνημα, από το οποίο ο Ανδρέας Παπανδρέου εμπνεύστηκε -και δεν ήταν μόνο από αυτό το κίνημα, γιατί και ο ίδιος είχε την ιστορία του- ήταν το αίσθημα ότι μπορούμε, ότι όταν ένας λαός θέλει, μπορεί να αλλάξει τα πράγματα. Και αυτό είναι το μήνυμα και σήμερα: Μπορούμε να αλλάξουμε την Ελλάδα, μπορούμε να αλλάξουμε την Ευρώπη, μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο.

Ένα δεύτερο σημαντικό για τις μέρες αυτές και το Μάη του /68, θα έλεγα, όχι μόνο για το Μάη του /68, αλλά για τη γενιά αυτή, είτε ήταν στο Παρίσι, είτε ήταν στην Αμερική, είναι το φαινόμενο Ομπάμα της Αμερικής. Δεν είναι τυχαίο ότι για πρώτη φορά αναδεικνύεται ως πιθανότητα, και μακάρι να βγει στην πραγματικότητα, ένας μαύρος Πρόεδρος της Αμερικής.

Η τότε γενιά, οι λεγόμενοι baby boomers, δηλαδή οι νέοι του /60, είναι οι πατεράδες της νέας γενιάς της Αμερικής, που είμαι σίγουρος ότι έχουν μεταφέρει τις αξίες πολλών εξ αυτών των κινήματων και ιδιαίτερα για την ισότητα μεταξύ των φυλών. Δεν θα μπορούσαμε πιστεύω σήμερα να μιλάμε για την προοπτική ενός προοδευτικού Προέδρου και μαύρου, εάν δεν υπήρχε το κίνημα της νεολαίας του /60 στην Αμερική, που πάλεψε γι' αυτές τις αξίες.

Και τρίτον, ως Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς, βλέπω πολλούς ηγέτες, είτε

είναι η Μπατσελέτ στη Χιλή, είτε είναι άλλοι, όπως χθες ο Ρασμούνσεν, που έχουν βγει από αυτά τα κινήματα και είναι σίγουρο, ότι η Σοσιαλιστική Διεθνής θα μπορέσει να παίξει ένα νέο ρόλο σε αυτή την παγκοσμιοποιημένη οικονομία και κοινωνία, όπου έχουμε μεγάλα θέματα, που όμως έχουν σχέση και με αυτά τα κινήματα της τότε εποχής.

Το περιβάλλον. Τότε ήταν στα σπάργανα το κίνημα, σήμερα, είναι ίσως το μεγαλύτερο ζήτημα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Τα προβλήματα της ενέργειας, τα προβλήματα της αλλαγής του κλίματος, τα προβλήματα της έλλειψης υδάτινων πόρων, είναι θέματα που θα πρέπει η ανθρωπότητα να λύσει. Η ανισότητα, η φτώχεια, η προσφυγιά, είτε από πολέμους, είτε από περιβαλλοντικές και άλλες εξελίξεις.

Τα θέματα ειρήνης και πολέμου, τα θέματα δημοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Γιατί το λέω αυτό; Γιατί είναι τόσο σημαντικό το θέμα της δημοκρατίας; Διότι αισθανόμαστε, ή τουλάχιστον, θέλουν να μας λένε, ότι ζούμε σε ελεύθερες χώρες. Όμως, υπάρχει τέτοια συγκέντρωση εξουσίας, τέτοια συγκέντρωση πλούτου, τέτοια συγκέντρωση ελέγχου.

Μίλησε ο Νίκος ο Κωνσταντόπουλος προηγουμένως για τα Μέσα Ενημέρωσης, πολιτιστικής, εκπαιδευτικής, γνωσιολογικής, αν θέλετε, επιρροής μέσα από τα Μέσα Ενημέρωσης της κοινής γνώμης, μία τέτοια τεράστια πολιτιστική εξουσία, που επηρεάζει τις κοινωνίες μας, που αυτά σήμερα είναι απειλή για τη Δημοκρατία.

Αλλά δεν είναι μόνο απειλή για τη Δημοκρατία, είναι και απειλή για την ανθρωπότητα. Γιατί; Διότι η ανθρωπότητα σήμερα έχει όλες τις δυνατότητες να λύσει τα προβλήματα. Ναι, έχουμε τον πλούτο για να μπορούμε να μην έχουμε φτωχούς στη γη. Ναι, έχουμε τις τεχνολογίες για να μπορέσουμε να λύσουμε τα προβλήματα του περιβάλλοντος, της ενέργειας, των ανανεώσιμων πηγών, των πολλών πανδημιών. Ναι, έχουμε τη γνώση και έχουμε τις δυνατότητες εκπαίδευσης, έχουμε το διαδίκτυο, τη δυνατότητα μεταφοράς γνώσης και εκπαίδευσης, για να μην υπάρχουν αναλόφητοι, για να μπορούν οι λαοί του κόσμου να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις.

Όμως γιατί; Γιατί δεν αξιοποιεί η ανθρωπότητα αυτές τις δυνατότητες που έχει σήμερα; Δυνατότητες που ποτέ δεν είχε παλαιότερα. Διότι σήμερα υπάρχει η συγκέντρωση της εξουσίας στους λίγους σε παγκόσμιο επίπεδο. Συγκέντρωση εξουσίας, χρημάτων συγκέντρωση εξουσίας - είτε είναι σε θεσμικό επίπεδο, είτε είναι η Διεθνής Τράπεζα, θέλετε να είναι το IMS, είτε είναι το WTO, η ΠΟΕ, η Παγκόσμια Οργάνωση Εμπορίου, είτε είναι δυο τρία μεγάλα κράτη, όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες, είτε είναι τα Μέσα Ενημέρωσης - εκπαίδευσης, διαπαιδαγώγησης, αν θέλετε, της κοινής γνώμης.

Γι' αυτό, το ζήτημα της Δημοκρατίας είναι ένα ζήτημα ανατροπής αυτών των συσχετισμών σε παγκόσμιο επίπεδο. Γι' αυτό και σήμερα οφείλουμε να ξανακάνουμε την πολιτική εργαλείο ανθρωπιάς κι ελπίδας, πράξης και αγάπης για τον πολίτη και ιδιαίτερα για τον νέο. Να ξαναβρούμε το όνειρο και να το ξαναβρούμε και στην Ελλάδα. Για μια Ελλάδα κοινωνικά δίκαιη, ένα κράτος πρόνοιας και δικαίου, με ισχύ στην Ευρώπη και στην περιοχή. Να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, να παράγει γνώση, να παράγει καινοτομία.

Η Ελλάδα μπορεί. Και ξέρετε, με λυπεί, αλλά και εξοργίζομαι και, νομίζω, όλοι εμείς οι προοδευτικοί λυπόμαστε και αγανακτούμε από αυτό που βλέπουμε σήμερα στη χώρα μας. Διότι βλέπουμε μια χώρα με τεράστιες δυνατότητες, μια χώρα που θα μπορούσε να είναι πρωτοπόρα στο περιβάλλον, πρωτοπόρα στην εκπαίδευση, πρωτοπόρα στην καινοτομία, μια χώρα που θα μπορούσε να εξασφαλίζει όλα τα δημόσια αγαθά για το μέσο πολίτη και τον φτωχότερο.

Μια χώρα που έχει όλες τις δυνατότητες να είναι πρωτοπόρα και από πλευράς αξιών στην Ευρώπη, αλλά και παγκοσμίως. Βλέπουμε μια υπέροχη πατρίδα με ένα υπέροχο λαό, μια νεολαία με τεράστιες δυνατότητες να άγεται και να φέρεται από αδιαφανή συμφέροντα. Και σε αυτό βεβαίως έχει τεράστιες ευθύνες η σημερινή κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

Η σημερινή κυβέρνηση, όπως είπε και ο Νίκος, που μίλησε για την αγωγή εναντίον μου. Η αγωγή εναντίον μου δεν είναι κάτι προσωπικό και βεβαίως δεν το παίρνω ούτε προσωπικά ούτε σοβαρά. Σοβαρό είναι, όχι για εμένα προσωπικά, σοβαρό είναι για

τη Δημοκρατία στη χώρα μας. Είναι σοβαρό για τον τρόπο με το οποίο λειτουργεί η πολιτική ζωή στη χώρα μας.

Είναι σοβαρό ότι αυτή η κυβέρνηση έχει δημιουργήσει ένα πεδίο, μία αντίληψη ότι, όποιος έχει ισχύ, όποιος έχει λεφτά, όποιος έχει το μέσο, όποιος θέλει να αυθαιρετεί, μπορεί. Με τις ευλογίες της κυβέρνησης, με τις ευλογίες της Νέας Δημοκρατίας, μέσα από ένα πελατειακό, αυταρχικό κρατικό σύστημα, που στηρίζει κάποιους στην αγορά, χωρίς κανόνες, χωρίς αξίες, χωρίς πλαίσιο, χωρίς δικαιοσύνη.

Αυτή είναι η κοινωνία την οποία δημιουργεί η Νέα Δημοκρατία και, θέλω εδώ να τονίσω ότι, εμάς, ούτε εμένα, αλλά ούτε εμάς, το ΠΑΣΟΚ, δεν θα μας εμποδίσει καμία μεθόδευση να συνεχίσουμε να λέμε τις αλήθειες, να συνεχίσουμε να παλεύουμε για τον δημόσιο συμφέρον, να παλεύουμε για τον μέσο Έλληνα, για τον φτωχό Έλληνα.

Ξέρετε γιατί; Ένας βασικός λόγος είναι αυτές οι δημοκρατικές διαδικασίες που είχαμε σήμερα και προχθές, που πολλές φορές τις χλευάζουν ως εσωστρέφειες κλπ. Είναι η βασική μας δύναμη, η δύναμη του πολίτη, η δύναμη του λαού, η δύναμη της συμμετοχής, διότι εμείς αντλούμε τη δύναμή μας μόνο από τον πολίτη, μόνο από το λαό. Από κανέναν άλλον. Δεν μπορεί κανένας να εξαγοράσει το Κίνημά μας και γι' αυτό βεβαίως και μας φοβούνται. Καλώς μας φοβούνται.

Όσο μπορούν, θα προσπαθούν να αποπροσανατολίσουν, αλλά όλο και περισσότερο ο Ελληνικός λαός κατανοεί καθημερινά τις θέσεις μας, τις αξίες μας, τους στόχους μας, την επιμονή μας, τη συνέπειά μας, τη βούλησή μας να αλλάξουμε τη χώρα και να αλλάξουμε τη χώρα υπέρ των συμφερόντων του Ελληνικού λαού, του μέσου πολίτη, του φτωχότερου πολίτη, για μια χώρα πραγματικά αξιόλογη, που συνάδει με τα οράματα και τις απαιτήσεις της εποχής και του λαού μας.

Η Ελλάδα μπορεί. Εμείς μιλάμε πρώτα απ' όλα για ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο, με το περιβάλλον που θα παίζει καθοριστικό ρόλο. Το ζητούμενο δεν είναι να παίζουμε παιχνίδια με τους διάφορους πάτρωνες της ενέργειας, των πηγών ενέργειας στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, είναι εμείς να διαμορφώσουμε μια αυτόνομη στρατηγική και

στην Ευρώπη, και, βεβαίως να αναπτύξουμε πια και τις δικές μας μορφές ενέργειες, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Δεν μπορεί, χώρες σαν τη Δανία -ήταν χθες ο πρώην Πρωθυπουργός της Δανίας εδώ- να έχουν πάνω από 20% αυτονομία από δικές τους πηγές ενέργειας και, η Ελλάδα, που έχει δόξα τω Θεώ ήλιο, θάλασσα, γεωθερμία, άνεμο, να μην έχει τέτοιου είδους δυνατότητες.

Άρα, μια νέα ενεργειακή πολιτική, μια νέα αναπτυξιακή πολιτική που επενδύει στο περιβάλλον, επενδύει και στην ποιότητα. Επενδύει στην ποιότητα και άρα στην εκπαίδευση, άρα στο νέο, άρα στην καινοτομία, άρα στο δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης, το οποίο πρέπει να λειτουργήσει κοντά στον πολίτη, σύμφωνα με τις ανάγκες της παραγωγής, αλλά και των νέων ανθρώπων.

Δεύτερον, ένα κράτος δικαίου. Δεν μπορεί η Ελλάδα να μην έχει ένα κράτος αξιοκρατίας, αξιοπρέπειας και σεβασμού απέναντι στον πολίτη, ανεξαρτησίας των θεσμών, χωρίς να παρεμβαίνει η εκάστοτε εξουσία στη Δικαιοσύνη, στην Εκκλησία ή αλλού. Αποκεντρωμένη, κοντά στον πολίτη, ώστε η εξουσία να μπορεί να λογοδοτεί άμεσα στον πολίτη και να υπηρετεί τον πολίτη με διαφάνεια και αποτελεσματικότητα. Και μπορούμε να το κάνουμε.

Σε όσους λένε «μα δεν μπορούμε εμείς, το κράτος» κλπ., εμείς λέμε όχι. Εμείς λέμε, το κράτος μπορεί να είναι ένα κράτος που υπηρετεί επιτέλους τον Έλληνα πολίτη. Το θέλουμε και μπορούμε. Είναι θέμα βούλησης. Να φύγουμε από την πελατειακή λογική της αξιοποίησης του κράτους για τον κάθε τυχόντα και τον κάθε παράγοντα και να έχουμε ένα κράτος που να υπηρετεί και να εξασφαλίζει επιτέλους τα δικαιώματα του πολίτη.

Και γι' αυτό να εξασφαλίζει, τρίτον, τα δημόσια αγαθά. Τα δημόσια αγαθά, είτε είναι η παιδεία, είτε είναι η υγεία, είτε είναι η πρόνοια, είτε είναι οι τηλεπικοινωνίες, είτε είναι η ενέργεια, πρέπει να εξασφαλίζονται για τον πολίτη και οι δημόσιες επιχειρήσεις να είναι εργαλεία για την ανάπτυξη, τον σχεδιασμό, την τεχνολογία και την εκπαίδευση.

Και τέταρτον, βεβαίως, όπως είπα και προηγουμένως, η αυτονομία της πολιτικής. Αυτονομία της πολιτικής σημαίνει ακριβώς να μπορεί ο Ελληνικός λαός να επιλέγει. Να επιλέγει, σύμφωνα με τα δικά του συμφέροντα και, οι εκπρόσωποί του, ελεύθερα, ανεπηρέαστα από τους διάφορους παράγοντες, να μπορούν να εκφράζουν τις ανάγκες του Ελληνικού λαού.

Είναι ένα μεγάλο στοίχημα, διότι πράγματι, όπως άκουσα προηγουμένως από το Νίκο τον Κωνσταντόπουλο, υπάρχουν πολλοί που θέλουν να ποδηγετήσουν με τον άλφα ή βήτα τρόπο την πολιτική ζωή. Κι όταν μιλάμε για τις συχνότητες της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου, αυτές τι είναι, σε ποιον ανήκουν οι συχνότητες της τηλεόρασης ή του ραδιοφώνου, τα ερτζιανά;

Ανήκουν στο δημόσιο, ανήκουν στον Ελληνικό λαό, τα νοικιάζουμε, τα δανείζουμε σε κάποιους ιδιώτες, για να υπηρετούν κατ' αρχήν το δημόσιο συμφέρον, βεβαίως, μέσα από μια επιχειρηματική δραστηριότητα, αλλά για το δημόσιο συμφέρον, όχι για να υπηρετούν τις δικές τους, στενές επιχειρηματικές ή πολιτικές βλέψεις και να αλλοιώνουν την πραγματική βούληση του Ελληνικού λαού.

Γι' αυτό ακριβώς και η δημοκρατία πρέπει να επέλθει με τις απαραίτητες αλλαγές που χρειάζονται, για να έχουμε πραγματική ανεξαρτησία των Μέσων Ενημέρωσης, πραγματική ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης, πραγματική αυτονομία της πολιτικής, που είναι βασική προϋπόθεση για μια μεγάλη αλλαγή στη χώρα μας. Για να μπορέσει να αισθανθεί ο πολίτης ότι ο πολιτισμός δεν είναι μόνο παντεσπάνι και Eurovision, αλλά είναι πραγματικά ο προβληματισμός, η διαπαιδαγώγηση του πολίτη, η δημιουργικότητα του πολίτη, η συμμετοχή του πολίτη, η έκφραση του πολίτη και μέσα από τα Μέσα Ενημέρωσης.

Και σήμερα είναι ανάγκη να επιστρέψουμε στην οικονομία με παραγωγικές λειτουργίες. Να τεθούν όρια στις κινήσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος των τραπεζών, που έχει επιλέξει να ιδιωτικοποιεί τα κέρδη και να κοινωνικοποιεί τις ζημιές. Ζημιές έχει; Θα πληρώσει ο πελάτης, θα πληρώσει ο καταναλωτής, θα πληρώσει ο πολίτης. Κέρδη έχει; Στην τσέπη. Επιλογή, που μας βρίσκει κάθετα

αντίθετους.

Που θέλει, όπως στην περίπτωση του ΟΤΕ, να ιδιωτικοποιεί τα κέρδη ως μεσάζοντας, διαμεσολαβώντας στην παράδοση της περιουσίας του Ελληνικού λαού σε κρατικές επιχειρήσεις τρίτων χωρών, με ευθύνη βέβαια της κυβέρνησης. Η χώρα δεν μπορεί να λειτουργεί έτσι, δεν μπορεί να λειτουργεί μια ευνομούμενη πολιτεία με τέτοιου είδους deals, χρειάζεται μια νέου τύπου ανάπτυξη, όπως κι ένας νέος, ένας διαφορετικός τρόπος άσκησης εξουσίας.

Και δεν είναι ο μονόδρομος, όπως επιμένει η Νέα Δημοκρατία, σήμερα. Μετά το /89, όπως έλεγε ο Φουκουγιάμα, δεν τέλειωσε η ιστορία, η ιστορία συνεχίζεται. Και η διαφορά είναι ότι τότε είχαμε ίσως 2-3 επιλογές, σήμερα όμως έχουμε πολύ περισσότερες επιλογές. Δεν είναι μονόδρομος, είναι να ταξιδέψουμε μαζί, να βρούμε αυτό το οποίο ο Ελληνικός λαός ζητά.

Κι εμείς έχουμε τους στόχους μας, έχουμε το πρόγραμμά μας, έχουμε τη δυνατότητα να αλλάξουμε τον τόπο. Και βεβαίως, ο δρόμος που έχει επιλέξει η Νέα Δημοκρατία, της κοινωνικής αδικίας, της ανασφάλειας για τον πολίτη, της υπονόμευσης της διεθνούς μας θέσης, δεν είναι μονόδρομος. Είναι γι' αυτούς μια συνειδητή επιλογή, της Νέας Δημοκρατίας, όπως και της Δεξιάς παντού.

Και από τη θέση πια του Προέδρου της Σοσιαλιστικής Διεθνούς, έχω την ευκαιρία να μιλώ με ηγέτες σε όλο τον κόσμο και να βλέπω πώς η αντίπαλη πλευρά δρα. Ξέρετε ποια είναι η βασική λογική της Δεξιάς σήμερα; Να δημιουργήσει ανασφάλεια, φόβο και έλλειψη ελπίδας. Να λέει στον κόσμο "δεν υπάρχει καμία διαφορά, όλοι ίδιοι είναι, τα ίδια χάλια είναι όλοι, εμείς όμως είμαστε πιο δυνατοί, πιο ισχυροί, με τον πόλεμο, με τα όπλα, με τα λεφτά, άντε να σου δώσουμε και κάτι για να μην διαμαρτύρεσαι".

Αυτή είναι πολύ απλά η αντίληψη της Δεξιάς παγκοσμίως. Σε αυτή την αντίληψη, εμείς λέμε όχι, υπάρχουν άλλοι δρόμοι, υπάρχει ο δρόμος της κοινωνικής δικαιοσύνης, υπάρχει ο δρόμος της ισότητας, υπάρχει ο δρόμος της δίκαιης αναδιανομής του πλούτου, υπάρχει ο δρόμος της συμμετοχής, της δημιουργικότητας

του πολίτη μας.

Και βεβαίως, γι' αυτό θέλει η Δεξιά τον ωχαδερφισμό, ακριβώς αυτό το οποίο αντιπάλεψε ο Μάης του '68, έτσι κι εμείς, τον Μάη του 2008, αυτό παλεύουμε, τον ωχαδερφισμό, τον παρασιτισμό, τη «λαμόγια», τους αετονύχηδες, τους μανδαρινούς της γραφειοκρατίας.

Εμείς είμαστε μαζί με τους ταλαντούχους, τους δημιουργούς, που δεν πρέπει να αποκλείσουν, αλλά πρέπει να συμμαχήσουν με τους φτωχότερους, με τους πιο αδύναμους, να τους συμπαρασύρουμε, να τους συμπαρασταθούμε, να μπορούν κι αυτοί να συμμετέχουν στην οικονομία, στην κοινωνία, στον πολιτισμό, στην πολιτική.

Μόνο όταν κινητοποιήσουμε όλες μας τις δυνάμεις, θα μπορέσει η χώρα μας να μεγαλοουργήσει πραγματικά σε μια παγκόσμια οικονομία και κοινωνία. Το έχουμε αποδείξει ότι μπορούμε.

Ο Μάης του '68 απαιτούσε τη σύνδεση της νέας γνώσης με τις πλατειές μάζες των εργαζομένων και της νεολαίας. Και γι' αυτό, ο Μάης του 2008 απαιτεί να διασφαλίσουμε, σε μια άλλη αντιστοιχία, μια χώρα υψηλής στάθμης, δημόσιας εκπαίδευσης, διάδοσης του διαδικτύου, ψηφιακών υπηρεσιών, συνεχούς μόρφωσης και επιμόρφωσης, ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης βασισμένο στη νέα τεχνολογία, τη βιοτεχνολογία, τη βιογενετική, τη νανοτεχνολογία, νέα υλικά παραγωγής, νέες μορφές οργάνωσης, διοίκησης, εκδημοκρατισμού, δημοκρατίας και διαβούλευσης.

Ο Μάης του '68 είχε στο επίκεντρο τον άνθρωπο. Και ξανά ο σοσιαλισμός σήμερα μιλάει για τον άνθρωπο ως επίκεντρο της πολιτικής. Αυτούς τους δρόμους οφείλουμε να αναζητήσουμε και πάλι σήμερα οι σοσιαλιστές και η σοσιαλδημοκρατία.

Η Αριστερά, που κυβέρνησε μέσα σε ένα νεοφιλελεύθερο περιβάλλον, που ταύτισε την επιμέρους κυβερνητική διαχείριση με το σύνολο του προγράμματός της, εξάντλησε τα ιδεολογικά και πολιτικά της αποθέματα. Και ίσως κι εμείς κατά καιρούς αυτό πάθαμε, παγιδευτήκαμε στη διαχείριση, έστω και με επιτυχία, μέσα στο

υπάρχον περιβάλλον.

Σήμερα ζητάμε, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά οι σοσιαλιστές ανά τον κόσμο, να ξαναφέρουμε το όνειρο, όχι την ουτοπία, με ρεαλισμό, με πράξη, για βαθιές κοινωνικές αλλαγές. Και η δική μου παρουσία και στο ΠΑΣΟΚ και στη Σοσιαλιστική Διεθνή, θέλω να πιστεψώ ότι σημαίνει πως υπάρχει βούληση να ξαναέρθει μια άλλη αντίληψη στη σοσιαλδημοκρατία, σημαίνει ότι θέλουμε να αλλάξουμε, ότι μπορούμε να αλλάξουμε και ότι θα αλλάξουμε.

Κι ας καταλάβουν όλοι: Το ΠΑΣΟΚ του σύγχρονου Μάη, δεν είναι διεκπεραιωτής κανενός, δεν διεκπεραιώνει τις νεοφιλελεύθερες οδηγίες της Επιτροπής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν είμαστε παθητικοί δέκτες των αποφάσεων, των επιλογών των Βρυξελλών. Έχουμε δικό μας όραμα κι έχουμε δικό μας όραμα για την Ελλάδα, έχουμε δικό μας όραμα για την Ευρώπη του 21ου αιώνα. Μια Ευρώπη δημοκρατική, κοινωνική, φορέα μιας παγκόσμιας δημοκρατικής αλλαγής. Δεν είμαστε υπάλληλοι κανενός «fund» μιας επιχείρησης ή μιας οποιασδήποτε ξένης δύναμης.

Γι' αυτή τη θέση και σε αυτή τη βάση εμείς θέλουμε πράγματι να ανοίξουμε ένα διάλογο με όλες τις προοδευτικές δυνάμεις της χώρας, να αντιμετωπίσουμε ζητήματα, όπως είναι η γενιά των 700 ευρώ. Μια γενιά, για την οποία επενδύει ο γονιός, δίνει πολλά λεφτά για ένα πτυχίο, που σήμερα δυστυχώς δεν αντιστοιχεί στις ανάγκες, ούτε στα οράματα των νέων.

Καταναγκαστικά έργα αισθάνεται ότι κάνει ο νέος μέσα από το σχολείο, μέσα από την αποστήθιση, αντί της κριτικής σκέψης, της συνθετικής σκέψης, της αναλυτικής σκέψης. Σε μια κοινωνία τόσων πληροφοριών πια μέσα από το Διαδίκτυο, χρειάζεται να αποστηθίζει κάποια στοιχεία σαν να είναι ένα απλό computer, ένας σκληρός δίσκος, ενώ αυτό το οποίο χρειάζεται είναι να αναλύει, να αξιοποιεί, να αξιολογεί, να μπορεί να συνθέτει όλον αυτόν τον πλούτο, τις γνώσεις της ανθρωπότητας, για να μπορεί να αντιμετωπίζει την παραγωγή, το επάγγελμά του, την τοπική κοινωνία, τα νέα προβλήματα που έχει η κοινωνία, την οικογένειά του.

Γι' αυτό, χρειάζεται να επενδύσουμε σε μια κοινωνία που δίνει τις δυνατότητες στους

νέους, τους απελευθερώνει, αλλά και τους εξασφαλίζει. Να μην έχουμε νέους, που εργάζονται σε μια δουλειά μερικής απασχόλησης, να δηλώνουν μισές δουλειές, μισές συντάξεις, μισές ζωές.

Όλα αυτά πρέπει να αλλάξουν, αλλάζοντας και το ιδιαίτερο πολιτικό πρόβλημα της χώρας μας, που είναι αυτή η πελατειακή αντίληψη του κρατισμού, της αναξιοκρατίας και της ανασφάλειας και του ευνουχισμού κάθε προσπάθειας, ανεξάρτητης πορείας και διεκδίκησης των νέων.

Να σπάσουμε τον ωχαδερφισμό των νέων, που οι ίδιοι σιγά - σιγά τον σπάνε, είτε με την δυναμική τους παρουσία στα Πανεπιστήμια, είτε με την δυναμική τους παρουσία στο οικολογικό Κίνημα, που είδαμε να ξεφυτρώνει μετά από τις πυρκαγιές, με αυθόρμητες ενέργειες, όπως την οργάνωση μέσα από το Διαδίκτυο μιας μεγάλης διαδήλωσης στην Αθήνα.

Εμείς έχουμε τεράστιες ευθύνες απέναντι σε αυτή τη νέα γενιά, το Μάη του 2008. Και τρία πράγματα πρέπει να κάνουμε: να τη βοηθήσουμε να αποφύγει τη χειραγώγησή της από το σύστημα και, μέσα από τη χειραγώγηση, την παθητικοποίησή της.

Να την εξοπλίσουμε με όλα τα κατάλληλα ψυχικά, πνευματικά, υλικά εφόδια, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις μεγαλύτερες προκλήσεις που είχε ποτέ η ανθρωπότητα, γιατί η γενιά που έρχεται, έχει να αντιμετωπίσει τις μεγαλύτερες προκλήσεις που είχε ποτέ η ανθρωπότητα.

Να τη βοηθήσουμε να αντιμετωπίσει τα κρίσιμα ζητήματα που αναδεικνύει η ζωή: την υποβάθμιση, την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, τις πανδημίες, ζητήματα ηθικά, όπως της βιοηθικής, τον ποταμό των πληροφοριών και πολλά άλλα.

Το μέλλον της νέας γενιάς συνδέεται όμως και με το ποιος κυβερνά τον τόπο, με το αν η πλειοψηφία που βρίσκεται στο Κέντρο και στην Αριστερά, θα μπορέσει να εκφραστεί συντεταγμένα, με κοινοβουλευτική ικανότητα να κυβερνήσει.

Το μέλλον της νέας γενιάς συνδέεται επίσης με το τι Ευρώπη θα οικοδομήσουμε. Είναι η Ευρώπη των λαών, ή των αρπακτικών; Του νεοφιλελευθερισμού, ή του κοινωνικού δικαίου και του δημοκρατικού Σοσιαλισμού; Είναι του περιβάλλοντος, ή είναι της καταστροφής; Είναι μια Ευρώπη υποταγμένη στην Αμερική, ή σε διάφορες δυνάμεις που αναδύονται, ή με αυτοτελή ρόλο στην παγκόσμια σκακιέρα;

Είναι μια Ευρώπη υποταγμένη σε διευθυντήρια των ισχυρών μελών, ή μια Ευρώπη δημοκρατική που σέβεται όλα τα έθνη, αλλά και όλους τους λαούς και τους πολίτες; Είναι η Ευρώπη με κοινωνική πολιτική και ισχυρότερο προϋπολογισμό, όπως σωστά βεβαίως προτείνει σε κείμενό του στη διεθνή συζήτηση και το ΙΣΤΑΜΕ; Είναι η Ευρώπη της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού, του ρατσισμού, ή μια Ευρώπη των πολιτών που βλέπουν πλούτο μέσα από το διαφορετικό και διαμορφώνουν μια κοινωνική συνοχή;

Εμείς παλεύουμε γι' αυτή την αυτόνομη Ευρώπη, παλεύουμε για μια Ευρώπη κοινωνική, περιβαλλοντική, μια Ευρώπη δυνατή στον κόσμο.

Το ΠΑΣΟΚ, μόλις έρθει στην κυβέρνηση, το πρώτο που θα κάνει, είναι να συνδέσει, και μέσα από τα ευρωπαϊκά προγράμματα, αλλά και μέσα από τις δικές μας πολιτικές για τη νέα γενιά, την έρευνα με την εκπαίδευση, να διασφαλίσει την παραγωγική αξιοποίηση των επιτευγμάτων της επιστήμης, τη μαζική διάχυσή τους στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

Διότι θεωρούμε ότι πρέπει να δώσουμε ξανά ελπίδα στη νέα γενιά, αλλά και όλα τα εργαλεία, για να μπορέσει να πραγματοποιήσει τα οράματά της.

Φίλες και φίλοι, θέλω να κλείσω χαιρετίζοντας και πάλι την πρωτοβουλία του ΙΣΤΑΜΕ, σε συνεργασία με το Κίνημά μας, με την ευρωομάδα μας, για μια μεγάλη δημόσια διαβούλευση, όπως βεβαίως θέλω να χαιρετίσω και αυτό που πρόκειται να κάνει την ερχόμενη Τετάρτη, μια νέα διαβούλευση με όλους τους αρμόδιους φορείς, για ένα νέο, δημοκρατικό, κοινωνικά ορθό και περιβαλλοντικά παραγωγικό χωροταξικό σχέδιο.

Γιατί το χωροταξικό σχέδιο, το οποίο σήμερα είναι στη Βουλή και θέλει να ψηφίσει η πλειοψηφία της Νέας Δημοκρατίας, είναι ένα χωροταξικό σχέδιο, αντίστοιχο εκείνων τα οποία ξέρουμε και είδαμε με τις κυβερνήσεις της ΕΡΕ και του παλαιότερου Καραμανλή, που έφτιαξαν τις πόλεις μας, πόλεις - τσιμέντο, πόλεις - φυλακές τελικά, χωρίς την απαραίτητη ποιότητα.

Όμως το νέο χωροταξικό σχέδιο, αυτό το οποίο θα κάνει, ουσιαστικά, θα είναι να δώσει τη δυνατότητα εξαγοράς, ξεπουλήματος της ελληνικής γης και, μάλιστα, των πιο όμορφων περιοχών της χώρας μας, σε μεγάλα ιδιωτικά συμφέροντα, στην τσιμεντοποίηση των πιο ωραίων περιοχών των νησιών μας, των βουνών μας ανά την Ελλάδα, με τρόπο, που θα δώσει ένα ντοπάρισμα –όπως δυστυχώς γίνεται και στον αθλητισμό- για λίγο χρόνο στην οικονομία, λίγα λεφτά θα «πέσουν», με αποτέλεσμα όμως την επομένη να έχουμε την κατάρρευση. Όπως έγινε και στην Ισπανία, όπου έχουμε ολόκληρες περιοχές – φαντάσματα, ουσιαστικά, διότι δεν πηγαίνουν πια τουρίστες κι έχουν τόσο πολύ καταστραφεί.

Είναι κι εδώ ένα νέο εθνικό έγκλημα, που θα συντελείται, εάν εμείς δεν ανατρέψουμε αυτή την πολιτική της Νέας Δημοκρατίας στο περιβάλλον, στο χωροταξικό, για να διαμορφώσουμε μια ποιότητα ζωής για τη χώρα μας, για τον πολίτη μας και, βεβαίως, για την ιστορία και την παράδοσή μας. Ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης.

Σήμερα, μέσα σε ένα κόσμο διεθνή, παγκόσμιο, άλλης αλληλεγγύης, υπερασπιζόμενοι το εθνικό, προωθώντας το νέο πατριωτισμό, πρέπει να προωθούμε τη σύνδεσή του και με το υπερεθνικό. Να συμβάλουμε στην ενδυνάμωση της υπερεθνικής συνεργασίας των δυνάμεων της προόδου ανά τον κόσμο, αλλά πριν από όλα στην ίδια την Ευρώπη.

Το ΠΑΣΟΚ έχει την ευθύνη να συμβάλει στην έγκαιρη ανάγνωση των προβλημάτων της εποχής, στην επεξεργασία εναλλακτικών πολιτικών για τη δημοκρατική επίλυσή τους, στην ώριμη διαμόρφωση της πολιτικής συμμαχιών και διεθνούς ευθύνης για την υλοποίησή τους.

Το ΠΑΣΟΚ, όπως και το ΠΑΚ τότε, την περίοδο του '68, οφείλει να εμπνεύσει και

πάλι, και θα εμπνεύσει και πάλι, και εμπνέει όλο και περισσότερο τη νέα γενιά, με τη δημοκρατική εποικοδομητική ανυπακοή, την παραγωγική αμφισβήτηση, τη δημιουργική αναζήτηση.

Όπως ακριβώς το λέει και το σύνθημα του σημερινού συνεδρίου του ΙΣΤΑΜΕ: «Αμφισβητώ – Ελπίζω – Δημιουργώ». Άρα, περισσότερο από κάθε άλλο, το μήνυμα του Μάη, είναι το μήνυμα ότι μπορούμε. Και θα μπορέσουμε, και θα νικήσουμε, και θα αλλάξουμε την Ελλάδα. Θα κάνουμε και πάλι την Ελλάδα, μια Ελλάδα δικαίου, ανάπτυξης, ευημερίας, ομορφιάς και ελπίδας.

Σας ευχαριστώ.